

Opis źródła:

Niemieckie prowokacje na polskiej granicy organizowane do 31 sierpnia 1939 roku były kluczowym elementem operacji propagandowej, mającej na celu uzasadnienie niemieckiej inwazji na Polskę. Najbardziej znanym incydentem była tzw. „prowokacja gliwicka” (Gleiwitzer Zwischenfall). Niemcy wykorzystali te prowokacje jako pretekst do rozpoczęcia inwazji na Polskę 1 września 1939 roku. Adolf Hitler w swoim przemówieniu do Reichstagu twierdził, że Niemcy muszą odpowiedzieć na polskie agresje, co było całkowicie sfabrykowane. Niemiejszy artykuł prezentuje skalę tych działań.

Miejsce wydania:

Orędownik na Powiaty Nowy Tomyśl, Wolsztyn i Międzychód, R. 20, nr 96 (31 sierpnia 1939)

Tekst źródła:

Niemieckie bandy dywersyjne na naszej granicy

Spółeczeństwo polskie z uznaniem i ogromnym podziwem śledzi pracę naszych strażników granicznych, którzy ze spokojem i godnością odpowiadają na niesłychanie gwałtowne napady band dywersyjnych i patroli wojskowych niemieckich. Jak wiadomo Niemcy usiłują ustawicznymi aktami trwałych niejednokrotnie napadów na polskim terytorium sprowokować naszych strażników czy żołnierzy do odwetu, do przekroczenia granicy niemieckiej. Z zadowoleniem stwierdzić możemy, że Polska i na tym odcinku wytrzyma nerwowo, chociaż ten spokój opłacony jest już ofiarą krwi polskiego żołnierza, żeby tylko wymienić bohaterską śmierć w pow. Mławskim kaprala Feliksa Grabowskiego i strażnika Wojciecha Wiśniewskiego, a w pow. Działdowskim kawalerzysty polskiego, którego zdradziecka kula wroga dosięgła w Usie pod Białutami w odległości 6 km od granicy po stronie polskiej.

Gdy przeglądamy komunikaty o zajściach granicznych a potem rzucimy okiem na mapę Polski – musimy stwierdzić, że cała nasza granica zachodnia i zachodnio-południowa oraz północno-wschodnia (Prusy Wschodnie), rozbrzmiewa dziś strzałami. To nie Polacy strzelają, oni tylko i to bardzo wstrzemięźliwie odpowiadają na strzały niemieckich dywersantów, bandytów i żołnierzy. Nie wahają się oni już uruchamiać karabinów maszynowych i granatów.

Od strony Gdańska niemieckie samoloty wojskowe usiłują raz poraz naruszać naszą granicę. Strzały naszej artylerii przeciwlotniczej nie pozwalają im na zbyt swobodne oddalanie się od granicy gdańskiej. Podobne naruszenia granicy polskiej miały miejsce w kilkunastu wypadkach również, i na Śląsku. Niemcy w właściwie im perfidny sposób oskarżają i polskie

samoloty o przekroczenie granicy słowackiej. Oczywiście jest to zwykłym oszczerstwem i ... pobożnym życzeniem władz niemieckich.

W pow. Tczewskim patrole niemieckie ostrzeliwały pływające na Wiśle statki w okolicy Gorzędzia. Padło około 200 strzałów wyłącznie ze strony niemieckiej.

W pow. Kieścierzyny w gromadzie Szatarpy również doszło do obopólnej wymiany strzałów. Silny ogień naszej straży granicznej uniemożliwił dywersantom przekroczenie na tym odcinku granicy. W miejscowości Dwerski Most (pow. Sępoliński) polski patrol był ostrzeliwany, zresztą nieszkodliwie, ze strony niemieckiej z karabinu maszynowego. Podobny wypadek miał miejsce i na odcinku Pustynia Leśna.

Na terenie Śląska najgłębiej zapuszczają się silne bandy dywersantów w głąb kraju. Takie wypadki mamy m.in. do zanotowania w pow. Rybnickim (usiłowany napad na fabrykę Lignoza), w pow. Działdowskim, gdzie ostrzeliwano w miejscowości Malinowo z karabinu maszynowego polskich strażników.

Od strony Słowacji posypały się przejściu granicznym Głodówka Witamowa w pow. Nowotarskim strzały niemieckich żołnierzy na dwóch polskich strażników udających się na swe posterunku. Strażnicy polscy odpowiedzieli również strzałami i rzucili ręczny granat. Niemieccy żołnierze uciekli ze swych stanowisk na motocyklu.

Pytania do źródła.

Pytania dla uczniów szkoły podstawowej i średniej (poziom podstawowy):

1. Jakie były główne cele prowokacji na granicy polskiej ze strony hitlerowców?
2. Jakie konkretne działania podejmują bandy dywersyjne i patrole wojskowe niemieckie na granicy polskiej?
3. Jakie są reakcje strażników granicznych i żołnierzy polskich na niemieckie prowokacje?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony):

1. Jaką rolę odegrały prowokacje hitlerowskie w uzasadnieniu agresji na Polskę przed opinią publiczną w Niemczech i na świecie?

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord – Joanna Kunigielis